

ΕΤΟΣ Ζ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΑ'

Συνδρομή ἑτησίᾳ Ἐν Ἑλλάδι σφ. 12, Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ σφ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἐκαστοῦ ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως Ὁδοῦ Ἀγγέλου 2.

5 Δεκεμβρίου 1882

ΕΡΝΑΝΗΣ

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Παράσχου].

ΠΡΑΞΙΣ Γ'

Ἡ θύρα τοῦ θεάτρου ἀνοίγει δι' ἀμφοτέρων τῶν φύλλων. Ἐμφαίνει ἡ Δόνα-Σόλα ἐν νομφικῇ στολῇ, συνοδευομένη ὑπὸ πολλῶν ἀκολουθῶν καὶ δύο γυναικῶν, φερασπῶν ἐπὶ βέλουδίνου προτιεφαλαίου κιβώτιον ἀργυρότευκτον, ὅπερ θέτουσιν ἐπὶ τραπέζης, περιέχον δαυτικὸν στέμμα, φέλλια καὶ ἀδάμαντας μίγδην. Ὁ Ἐρνάνης, ἀσπυαίνων καὶ ἐκπληκτος, ἀτενίζει τὴν Δόνα-Σόλαν μὲ ὀφθαλμοὺς διαπύρους χωρὶς ν' ἀκούῃ τὸν δοῦκα.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Δόν-Σίλβας, Ἐρνάνης ἐν στολῇ μοναχοῦ, Δόνα-Σόλα, Ἀκόλουθοι, Ὑπηρέται.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ, *ἐξακολουθῶν πρὸς τὸν Ἐρνάνην.*

Κ' ἡ ἐδική μου Δέσποινα! Ἡ πρὸς αὐτὴν λατρεία
Ἐπίσης προξενεὶ καλόν. — Ὡ νόμφη μου γλυκεία,
Ἐλθέ.

Προσφέρει τὴν χεῖρα εἰς τὴν Δόνα-Σόλαν, ὠρᾶν πάντοτε καὶ σοβαράν.

Πλὴν ποῦ διάδημα; ποῦ ἀρραβῶν τοῦ γάμου;

ΕΡΝΑΝΗΣ, *ἐν κεραυνώδει φωνῇ.*

Τίς θέλει τῶρα χίλια φλωρία τ' ὄνομά μου;

Ἐκπλήττονται πάντες. Ὁ Ἐρνάνης σχίζει τὸν μανδύαν, τὸν ποδοπατεῖ καὶ φαίνεται ἐν στολῇ ὄρεινοῦ.
Εἶμ' ὁ Ἐρνάνης!

ΔΟΝΑ-ΣΟΛΑ, *κατ' ἰδίαν πλήρης χαρᾶς.*

Ζωντανός, Θεέ!

ΕΡΝΑΝΗΣ, *πρὸς τοὺς οἰκέτας.*

Ἄναζητοῦμαι

Ἡμέραν, νύκτα.

Πρὸς τὸν δοῦκα.

Ἦθελες νὰ μάθης ἂν καλοῦμαι

Περζέης ἢ Διέγος; Ἐ, ποσῶς εἶμ' ὁ Ἐρνάνης!

Ὁραῖον ὄνομα, εἰκὼν ὀρεσιδίου πλάνης,

Προγεγραμμένου στολισμός. Ἡ κεφαλή μου μόνη,

Τὴν βλέπεις σύ; τοῦ γάμου σου τὰ ἔξοδα πληρώνει!

Πρὸς τοὺς οἰκέτας.

Σᾶς τὴν προσφέρω σπεύσατε, καλὰ θὰ πληρωθῆτε

Ἐμπρός· ἰδοὺ αἱ χεῖρές μου, οἱ πόδες, μὴν ἀργήτε!

Πλὴν ὄχι ἄλλη δύναμις μὲ σφίγγει, μὲ βαρύνει,

Ὅπου δὲν θραύεται ποσῶς!

ΔΟΝΑ-ΣΟΛΑ, *ἰδίᾳ.*

Θεέ!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ.

Παραπροσύνη!

Εἶν' ἐμπαθὴς ὁ ξένος μου...

ΕΡΝΑΝΗΣ

Εἶναι ληστής, σὲ εἶπα.

ΔΟΝΑ-ΣΟΛΑ

ὦ, μὴ, μὴ τὸν ἀκούετε!

ΕΡΝΑΝΗΣ

Σκληρὸς ἀντάρτης... κτύπα.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Σωρὸς φλωρίων! Κύριε, εἶναι χρυσὸς ἐν τέλει,
Καὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους μου διστάζω....

ΕΡΝΑΝΗΣ

Τί με μέλει!

Μὲ φθάνει ἓνα μεταξὺ ὄλων αὐτῶν νὰ ἔχῃς.

Πρὸς τοὺς οἰκέτας.

Πωλήσατέ με, δότε με.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Ἄλλὰ σιῶπα' τρέχεις

Στιγμὰς κρίσιμους!

ΕΡΝΑΝΗΣ

Σπεύσατε' εἶν' ὥρα ὠφελείας.

Σὰς λέγω, εἴμ' ὁ ἄγιος φυγάς, ὁ ταραξίας
'Ερνάνης!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Σίγα!

ΕΡΝΑΝΗΣ

Ὁ ληστής!

ΔΟΝΑ-ΣΟΛΑ, μὲ φωνὴν σθυνομένην εἰς τὴν ἀκοήν του.

ὦ, παῦσε τὰς προκλήσεις!

ΕΡΝΑΝΗΣ, ἡμιστρέφόμενος πρὸς αὐτήν.

'Εδῶ νυμφεύονται· κ' ἐγὼ θὰ νυμφευθῶ ἐπίσης.

Μὲ περιμέν' ἡ νύμφη μου!

Πρὸς τὸν δοῦκα.

Καθὼς ἡ ἐδική σου

Δὲν εἶν' ὠραία, πλὴν πιστὴ τοῦλάχιστον ἐξ ἴσου.

Εἶν' ἡ ἀγχόνη!

Πρὸς τοὺς οἰκέτας.

Πῶς! κἀνεῖς δὲν προχωρεῖ ἐν βῆμα;

ΔΟΝΑ-ΣΟΛΑ, χαμηλῆ τῆ φωνῆ.

ὦ, οἶκτον!

ΕΡΝΑΝΗΣ, πρὸς τοὺς οἰκέτας.

Χίλια χρυσά!... τὰ παραιτεῖτε; κἄμα!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Ὅποτος δαίμων!

ΕΡΝΑΝΗΣ, πρὸς ἓνα τῶν οἰκετῶν.

Τρέξε σύ' τὸ δῶρον θὰ κερδήσῃς,

Καὶ ἀπὸ δοῦλος μέτωπον ἀνθρώπου θ' ἀποκτήσῃς.

Πρὸς τοὺς ἄλλους.

Πλὴν σεῖς, διστάζετε καὶ σεῖς; ὦ μοῖρα τεθλιμμένη!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Καὶ νὰ σ' ἐγγίσουν, ἀδελφε, ἡ ὥρα των σημαίνει.

'Ερνάνης εἶσαι, ἡ πολὺ χειρότερος ἀν ἦσουν

'Αν διὰ σὲ ἀντὶ χρυσοῦ ἐν κράτος μὲ χαρίσουν,

ὦ ξένε! σὲ φιλονεικῶ ἀπέναντι τοῦ κόσμου

Καὶ πρὸς τὸν Κάρολον, ἀφοῦ σὲ στέλλει ὁ Θεός μου!

Δὲν ζῶ, ἀν τρίχα πειραχθῆ τῆς κεφαλῆς σου μία.—

'Ανεψιά μου, ἡ στιγμὴ ἐγγίξ' ἡ μακαρία...

Μακρύνσου ἤδη' τὴν φρουρὰν νὰ ἐξοπλίσω τρέχω,

Νὰ κλείσω τὰς εἰσόδους.

'Εξέρχεται μετὰ τῶν οἰκειῶν.

ΕΡΝΑΝΗΣ, ἀνερευρῶν τὴν ἄοπλον ζώνην του.

Φεῦ, ἐν ζήφος νὰ μὴν ἔχω!

Σημείωσις τῆς Ἑστίας. Εἰς τὰς ἐπομένας σκηνὰς ὁ Δὼν-Σίλβας καταλαμβάνει τὸν Ἑρνάνην καὶ Δόνα-Σόλαν περιπαθῶς διαλεγόμενος καὶ ἐξεγείρεται ὅλη του ἡ ζηλοτυπία. Ἐν ᾧ δὲ ταλαντεύεται μεταξὺ λυσσῶν δούξ ἐκδικήσεως καὶ τοῦ πρὸς τὸν ξένον αὐτοῦ καθήκοντος τῆς φιλοξενίας, ἀγγέλλεται ἡ τοῦ βασιλέως προσέλευσις καὶ ὁ Δὼν-Σίλβας σπεύδει νὰ κρύψῃ τὸν Ἑρνάνην ἐν τινὶ τοῦ δωματίου του ἀπορρήτῳ κρυφῶνι. Ἡ ἐπομένη σκηνὴ ἀναπτύσσει ὅλην τὴν ἀγωνίαν καὶ τὸν ἱποτισμὸν τοῦ γηραιοῦ Σίλβα, ἀμφισβητοῦντος μέχρις ἐσχάτων καὶ σώζοντος πάσῃ θυσίᾳ τὸν ξένον αὐτοῦ.

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

Δὼν-Σίλβας, Δόνα-Σόλα, κεκαλυμμένη, Δὼν-Κάρολος, παρακολουθούμενος ὑπὸ πλήθους εὐγενῶν, карабиνοφόρων καὶ τοῦτοῦτων. Ὁ Κάρολος προχωρεῖ βραδεί βῆματι στηλόνων ἐπὶ τοῦ δούκῃ βλέμμα ὀργῆς καὶ δυσπιστίας. Ὁ δούξ προχωρεῖ εἰς συνάντησίν του καὶ χαιρετᾷ εὐσεβάστως. — Σιγή. — Ἄνησυχία καὶ τρόμος γενικὸς. Τέλος ὁ βασιλεὺς, φθάνων ἀπέναντι τοῦ δούκῃ, ὑψοῖ ἀποτόμως τὴν κεφαλὴν.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Καὶ πῶς, ἐξάδελφέ μου,

Τὴν θύραν ἔχεις σήμερον τόσον καλὰ κλεισμένην;

Μὰ τοὺς ἀγίους! ἤλπιζα ὀλίγον ἐφθαρμένην

Τὴν μάχαιράν σου' πλὴν θαρῶ ἐν μέρει πῶς σὲ βλάπτει,

'Εν ᾧ σ' ἐπισκεπτόμεθα εἰς χεῖράς σου ν' ἀστράπτῃ.—

'Ο Δὼν-Σίλβας θέλει ν' ἀποκριθῆ, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τὸν συγκρατεῖ διὰ κινήσεώς τινος ἀγερώχου.

'Αργὰ ἐν μέρει ὄνειρα νεανικά σὲ φλέγουν!

Αἶ, μήπως φέρω κίθαριν; μὴ Βοαδδὶλ μὲ λέγουν,

Μαχῶν καὶ ὄχι Κάρολον, πρὸ τῆς κλειστῆς σου θύρας

Νὰ μ' ἀντιτάσῃς δρύφακτα, νὰ μ' ἀποσπᾷ γεφύρας;

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ, προσκλίνων.

Μονάρχα...

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Λάβετε τὰς κλεῖς, κρατεῖτε τὰς γωνίας.

Δύο ἀξιωματικοὶ ἐξέρχονται, ἄλλοι δὲ παρατάττουσι τοὺς στρατιώτας ἐν τριπλῷ στοίχῳ εἰς τὴν αἴθουσαν, παρὰ τὴν μεγάλην θύραν.

'Α! συνδαυλίζετε λοιπὸν τὰς πάλαι ἀνταρσίας;

Καλά! ἀν οὕτω φέρεσθε, ὁ βασιλεὺς ταχέως,

Καλοὶ μου δοῦκες, θὰ φερθῆ μὲ ἦθος βασιλέως·

Κ' εἰς τὰς ἐπάλλξεις σας, πατῶν εὐπύργους ἀκρωρείας,

Θὰ πνίξω ὡς εἰς φωλεὰν τὰς πρὶν σας ἀθθεντίας!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ, ἀγορροῦμενος.

Οἱ Σίλβαι εἶναι, βασιλεῦ, πιστοί!...

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ, διακόπτων.

ὦ, τοὺς γνωρίζω!

Εἶπέ με, ἡ τοὺς πύργους σου τοὺς ἔνδεκα κρημνίζω.

'Η σβύσασα πυρκαῖα σπινθήρη πάλιν ῥίπτει·

Ζῆ, δὲν ἐχάθη τῶν ληστῶν ὁ πρῶτος. — Τίς τὸν κρύπτει;

Σὺ, τὸν Ἑρνάνην, μάστιγα καταστροφῆς, πολέμου,

'Εδῶ, ἐντὸς τοῦ πύργου σου φυλάττεις.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Κύριέ μου,

Εἶν' ἀληθές.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Πολὺ καλὰ' αὐτὸν ἢ τὴν ζώην σου.

Μ' ἐνόησες;

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ, προσκλίνων.

Ὡς πρὸς αὐτὸ, εἶν' εὐκόλον, πραῦνσου.
Θὰ γίνῃ ὡς ἐπιθυμεῖς...

Ἡ Δόνα-Σόλα κρύπτει τὸ πρόσωπον μὲ τὰς χεῖρας καὶ πίπτει ἐπὶ σκίμπος.

ΔΟΝ ΚΑΡΟΛΟΣ, πραῦνόμενος

Ἄ, κλίνεις ταπεινώσου

Καὶ φέρε τὸν αἰχμάλωτον.

Ὁ δούξ σταυρῶναι τοὺς βραχίονας καὶ μένει στιγμὰς τινὰς σύννοος. Ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Δόνα-Σόλα τὸν παρατηροῦσιν ἐν σιγῇ καὶ ἐξ ἀντιθέτων συγκινήσεων παθαίνοντες. Τέλος ὁ δούξ ἀνοψοῖ τὸ μέτωπον, λαμβάνει τὴν χεῖρα τοῦ βασιλέως καὶ τὸν φέρει βραδέως ἔμπροσθεν τῶν ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰκόνων.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ, δεικνύων τὴν πρώτην εἰκόνα.

Αὐτὸς ἐδῶ, ἐμπρός σου,

Πατὴρ μου, πάππος, πρόγονος, ἐρείπιον ἀρχαῖον,
Ὁ Σίλβιος, τρεῖς ὑπατος ἐκλήθη τῶν Ῥωμαίων!

Μεταβαίνων εἰς τὴν παρακειμένην.

Ὁ Δὸν-Γαλσέρας, δεύτερος τῆς Ἰσπανίας Σίδης.
Ἡ θήκη του περίχρυσος ἐγγὺς τῆς Βαλδολίδης,
Ἐν μέσῳ λάμπει λυχνίων καὶ φώτων καιομένων.
Αὐτὸς, τὸν φόρον ἔλυσε τῶν ἑκατὸν παρθένων!

Μεταβαίνων εἰς ἄλλην.

— Δὸν-Βλαξ, — ἀυθόρητος θανάων φυγὰς εἰς ἐξορίαν,
Ὡς συμβουλεύσας ἀτυχῶς ποτὲ τὴν βασιλείαν.

Εἰς ἄλλην.

— Ῥοσβάλ! — Εἰς μάχην ἔφρουγε πεζὸς πρὸ τῶν ἐχθρῶν του
Ὁ βασιλεὺς, κ' εἰς τὸ λευκὸν ἐσύριζον πτερὸν του
Μυρία βέλη φονικά! — Ῥοσβάλ! εἰς τοῦτον κράζει
Τὸν ἵππον δίδει ὁ Ῥοσβάλ καὶ τὸ πτερὸν ἀρπάζει!

Εἰς ἄλλην.

Αὐτὸς, — πληρώσας εὐγενῶς τὰ λύτρα βασιλέως,
Εἶν' ὁ Γουζάλδης.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ, σταυρῶναι τὰς χεῖρας καὶ θεωρῶν αὐτὸν
ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

Μὲ κινεῖς εἰς ἑκπληξιν βεδάϊως!

Ἐξάκολλοῦθαι.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ, μεταβαίνων εἰς ἄλλην εἰκόνα.

Ὁ Ῥοὺ Γομέζης, Σίλβας ἄλλος.

Τῆς Καλατράβης γεννηθεὶς ταξίτοχος μέγας.
Τρεῖς ἄνδρες τὴν βαρὺν δὲν σείουν ὄπλισμόν του.
Τὰς δάφνας φέρ' εἰς μέτωπον τριάκοντα μαχῶν του.
Κατακτητῆς εἰς τὸ Μοτρίλ, Σουέζ, Νιγάρ ἐπέτα,
Κ' ἐτάφη πένης. — Βασιλεῦ, χαϊρέτα τον, χαϊρέτα!

Προσκλίνει ἀποκαλύπτων τὴν κεφαλὴν καὶ μεταβαίνει εἰς ἄλλην. Ὁ βασιλεὺς ἀκοῦται ἀνυπομόνως καὶ ἐν ὀργῇ ἀξαναούση.

Ἐγγὺς ὁ Γίλης, ἡ χαρὰ καὶ δόξα τῶν δικαίων

Ἡ χεῖρ του ἦτον εὐρκοκὸς ὡς λόγος βασιλέων.

Εἰς ἄλλην.

— Γασπάρ, Μανδύκων καὶ Σιλβῶν ἡ συγγενὴς λαμπρότης!

Ἐκάστου τὸ χρυσόβουλλον εἶν' ἐξ ἡμῶν ἐν πρώτοις.

Οἱ Σανδοβάλ καὶ τρέμοντες μαζῇ μᾶς συγγενεύουν

Οἱ Μαροικέται μᾶς φθονοῦν, οἱ Ἀράκι μᾶς ζηλεύουν,

Οἱ Ἀλαγκάστραι μᾶς μισοῦν. Ἰστάμεθα, καὶ μόνον

Τοὺς δοῦκας θίγ' ἡ πτέρνα μᾶς, κ' ἡ ὄψις μᾶς τὸν θρόνον!

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Χλευάζεις;

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ, μεταβαίνων εἰς ἄλλας εἰκόνας.

Ὁ Βασκὲξ, Σοφοῦ λαβῶν ἐπωνυμίαν

Ὁ Δὸν-Ζαχῆμ ὁ Ἰσχυρὸς. Αὐτὸς ἡμέραν μίαν
Καὶ μόνος, Μαύρων ἑκατὸν συνέτριψε τὸ δόρυ. —
Περῶ εἰς ἄλλους, κρείττονας.

Εἰς ἐν κίνημα ὀργῆς τοῦ βασιλέως ὁ δούξ παραλείπει πλῆθος εἰκόνων καὶ φθάνει διὰ μιᾶς εἰς τὰς τρεῖς τελευταίας πρὸς τὰ ἀριστερά.

Τὸν πάππον μου θεώρει!

Ἐπῆρξε δῦα γενεὰς ὁ λόγος του θρησκεία

Κ' εἰς τοὺς Ἑβραίους.

Εἰς τὴν πρωτελευταίαν.

Ἡ μορφή ἐκεῖν' ἡ σεβασμία

Εἶν' ὁ πατὴρ μου, ἔσχατος, ὁ πρῶτος τὴν καρδίαν.

Οἱ τῆς Γρενάδης μαχηταὶ συνέλαβον μὲ βίαν

Τὸν κόμητα δ' Ἀλβάρ Ζιρῶν, γνωστόν του τὸ μανθάνει,

Κ' ἐξάκοσίους ἐκλεκτοὺς πρὸς θάνατον λαμβάνει.

Τὸ ἴνδαλμα τοῦ φίλου του ἐπὶ μαρμάρου ζύει,

Μαζῇ του τὸ στρατολογεῖ, κ' εἰς τὸν Θεὸν ὀμνύει

Νὰ μὴ ἐνδώσ' ἢ νὰ στραφῇ, ἐὰν δὲν θεωρήσῃ

Νὰ στρέψ' ἡ πέτρα μέτωπον καὶ νὰ λειποτακτῆσῃ!

Κ' ἐρρίφθη, τὸν διέσωσε, τοὺς Μαύρους καταπλήττων.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Τὸν ἀποστάτην!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Καὶ αὐτὸς, Γομέζης Σίλβας ἦτον!

Ἴδου τί λέγουν βλέποντες περὶ τὸ μέγαρόν μου

Τοσοῦτους ἥρωας.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Εὐθὺς, τὸν ὑποχειρίον μου!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Κλίνει εὐλαβῶς πρὸ τοῦ βασιλέως, λαμβάνει τὴν χεῖρά του καὶ τὸν φέρει πρὸ τῆς τελευταίας εἰκόνας, ἧτις καλύπτει τὸν κρυφῶνα τοῦ Ἑρνάνη. Ἡ Δόνα-Σόλα τὸν παρακολουθεῖ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐναγωνίως. — Ἀνησυχία καὶ σιγὴ γενικῇ.

Ἡ ἐδική μου εἶν' αὐτή. — Μονάρχα, εἴμ' εὐγνώμων!

Θέλεις νὰ λέγουν, ῥίπτοντες κ' εἰς τὴν σκιάν μου μῶμον

«Ἐκεῖνος, ἄξιος υἱὸς περιφανοῦς οἰκίας,

«Ἐπώλησε τὸν ξένον του, προδότης τῆς φιλίας!»

Ἄγαλλίαις τῆς Δόνα-Σόλας, κίνημα καταπλήξεως πάντων. — Ὁ βασιλεὺς ἀποσύρεται πλήρης ὀργῆς καὶ μένει σιωπηλὸς ἐπ' ὀλίγον μὲ τὰ χεῖλη τρέμοντα καὶ φλέγον τὸ ἄμμα.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Δοῦξ, μ' ἐνοχλεῖ ὁ οἶκός σου καὶ τώρα τὸν κρημνίζω.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Διότι, δὲν εἶν' ἀληθὲς; θὰ πληρωθῇ, ἐλπίζω.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Δοῦξ, θὰ σοῦ ῥίψω τὴν ὄφρυν μετὰ τῶν πυργωμάτων,

Καὶ θέλω σπείρει κἀναθιν εἰς τὰ ἐρείπιά των.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Καλλίτερον ἢ κἀναθιν ἐπάνω των ν' αὐξήσῃ

Παρ' ἀτιμία τ' ὄνομα τοῦ Σίλβα ν' ἀσχημίσῃ.

Πρὸς τὰς εἰκόνας.

Δὲν ἔχει οὕτω, κύριοι;

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Τὴν κεφαλὴν του πάλιν.

Μὲ ὑπεσχέθης . . .

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Σ' ἔταξα τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην.

Πρὸς τὰς εἰκόνας.

Δὲν ἔχει οὕτω, κύριοι ;

Δεικνύων τὴν κεφαλὴν του.

Μ' αὐτὴν σὲ προλαμβάνω

Διάθεσέ την.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Κάλλιστα' πλὴν εἴμ' εὐγνώμων . . . χάνω.

Ζητῶ ἀμαίαν κεφαλὴν, ἥτις, κοπέισα, θέλει
 Ἄπὸ τὴν κόμην ὑψωθῆ. Πλὴν ὡς πρὸς σέ, μὲ μέλει ;
 Ματαίως θέλει δῆμιος τὴν κόμην σου ζητήσει'
 Δὲν ἔχεις ὅσπν δύναται τὴν χεῖρα νὰ γεμίση.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Ἔ, φθάνει ! Ἔγω κεφαλὴν καλλιπρεπῆ ἀκόμα,
 Ὡστε ν' ἀξίζη, ὡς φρονῶ, ἐνὸς ἀντάρτου πτώμα.
 Πῶς ! ἐνὸς Σίλβα κεφαλὴ σὲ φαίνεται' ἀναξία ;

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Δοῦξ, τὸν Ἑρνάνην !

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Κύριε, θαρρῶ τῇ ἀληθείᾳ

Πῶς εἶπον.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ, πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν.

Ἴδετε παντοῦ' ἄς πέσουν πρὸ ποδῶν μου

Οἱ τοῖχοι, τὰ ὑπόγεια . . .

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Πιστὸν τὸ φρουρίόν μου

Εἶν' ὡς ἐγώ' τὸ μυστικὸν μαζῇ μου τὸ γνωρίζει.
 Θὰ τὸ φυλάξωμεν μαζῇ.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Ὁ βασιλεὺς θεσπίζει !

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Λίθον πρὸς λίθον ἂν ἰδῶ τὸν πύργον νὰ κρημνίσῃς
 Καὶ νὰ τὸν κάμῃς τάφον μου, ματαίως !

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Παρακλήσεις,

Φωναί, τὰ πάντα μάταια ! — Τὸν λήσταρχον, σὲ εἶπα,
 Ἦ, δοῦξ, ζῶν καὶ πύργος σου συγχρόνως πίπτουν.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Εἶπα.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Καλὰ λοιπόν ! εἰς θῦμα ἐν σὺ δεύτερον καλεῖσαι.

Πρὸς τὸν δοῦκα τῆς Ἀλκάλης.

Δοῦξ, κράτησέ τον !

Δόνα Σόλα, ἀποσπῶσα τὸ πέπλον καὶ βιπτομένη μεταξὺ τοῦ βασιλέως, τοῦ δουκὸς καὶ τῶν φυλάκων.

Βασιλεῦ τῆς Ἰσπανίας, εἶσαι

Κακὸς μονάρχης !

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Οὐρανέ ! τί βλέπω ; ἡ ἰδίᾳ !

ΔΟΝΑ-ΣΟΛΑ

Δὲν εἶσαι, ὄχι, βασιλεῦ, ἰσπανικὴ καρδίᾳ.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ τεταραγμένος.

Κυρία, κρίνεις αὐστηρὰ τοῦ θρόνου τὴν ἀξίαν.

Πλησιάζων καὶ χαμηλῇ τῇ φωνῇ.

Σὺ μοῦ ἐμπνέεις τὴν ὀργὴν τὴν τόσον δλεθρίαν.

Μαζῇ σου γίνεται θεὸς ἡ τέρας ὁ γενναῖος.

Ἔ, ὅταν μᾶς μισοῦν, κακοὶ γινόμεθα ταχέως !

Ἄν ἐσυγχώρῃς, ἤλπιζα, ὦ κόρη, τελευταῖον

Νὰ γίνω μέγας, νὰ φανῶ τῆς Καστιλλίας λέων.

Μὲ κάμνεις ἤδη τίγριδα μὲ τὴν σκληρὰν ὀργὴν σου

Ἴδου, ἡ τίγρις μαίνεται' σιώπησε, μακρύνσου !

Κλίνων πρὸ ἐνὸς ἐκτετυκτοῦ βλέμματός της.

Ἐν τούτοις, κλίνω.

Στρεφόμενος πρὸς τὸν δοῦκα.

Σ' ἐκτιμῶ, ἐξάδελφε, ἀκόμη

Νὰ ᾗν' ὀρθὴ ἐνδέχεται ἡ εὐλαβὴς σου γνώμη.

Πιστὸς εἰς ξένον, κατ' ἐμοῦ πολέμιος ὑψώσου.

Πολὺ καλὰ. — Σὲ συγχωρῶ καὶ εἴμ' ἀνώτερός σου.

— Ἡ χεῖρ μου μόνον ὄμηρον τὴν κόρην σου λαμβάνει.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Ἄ, μόνον !

ΔΟΝΑ-ΣΟΛΑ, ἔκπληκτος.

Ἐμὲ, κύριε ;

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Ἔμᾶς βεβαίως.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Φθάνει !

Ἦ τὸν γενναῖον νικητὴν, τὴν ἐξοχὸν θυσίαν,

Νὰ συμπονή τὴν κεφαλὴν καὶ σχίζη τὴν καρδίαν !

Ἵραία χάρις !

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Ἐκλεξε. — Αὐτὴν ἢ τὸν δραπέτην

Τὸν ἕνα τούτων.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Σὺ κρατεῖς τὴν μοῖράν μου, εἰπέ την !

Ὁ Δὸν-Κάρολος πλησιάζει πρὸς τὴν Δόνα-Σόλαν, αὐτὴ δὲ καταφεύγει εἰς τὸν θεῖόν της.

ΔΟΝΑ-ΣΟΛΑ

Ἦ, σπεῦσε, θεῖε . . .

Σταματᾷ, εἶτα δὲ κατ' ἰδίαν.

Δυστυχῆς, δὲν ἔχω τρόπον ἄλλον

Νεκρὸν τὸν θεῖον ἢ νεκρὸν ἐκεῖνον. . . Ἐμὲ μᾶλλον !

Πρὸς τὸν βασιλέα.

Ἀκολουθῶ.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ, κατ' ἰδίαν.

Ἦ οὐρανέ, λαμπρὸν τὸ δίλημμά μου

Νὰ κλίνῃ τέλος ἔπρεπε καὶ κλίν' ἡ ἀνασσά μου !

Ἡ Δόνα-Σόλα προχωρεῖ μὲ σοβαρὸν καὶ ἀσφαλὲς βῆμα εἰς τὸ κριώτερον τῶν ἀδαμάντων, καὶ ἀνοίγουσα λαμβάνει
 τὸ ἔγχειρίδιον, ὅπερ κρύπτει εἰς τὸ στήθος της. Ὁ Δὸν-Κάρολος τῇ προσφέρει τὸν βραχίονα.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Κ' ἡ πρόβλεψίς σας ; . . .

ΔΟΝΑ-ΣΟΛΑ

Τίποτε.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Πολύτιμος τις θήκη;

ΔΟΝΑ-ΣΟΛΑ

Ναί.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ, μειδιῶν.

* Ἄς ἰδῶμεν.

ΔΟΝΑ-ΣΟΛΑ

* Ἄλλοτε.

Τῷ δίδει τὴν χεῖρα, εἰομένη νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. — Ὁ Δὸν-Σίλδας, ἀκίνητος μέχρι τοῦδε καὶ ὅλως ἀφηρημένος, προχωρεῖ βήματά τινα ἀνακράζων.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

* ὦ Δόνα-Σόλα! Φρίκη!

* ὦ Σόλα μου! — Ἀφοῦ ψυχὴ ἐντός του δὲν κινεῖται,

* Ὅπλα καὶ πύργοι μου, σωρὸς ἐπάνω μου βίβητε!

Τρέχων πρὸς τὸν βασιλεῖα.

Δὲν ἔχω ἄλλο ἄφες με τὸ τέκνον, κύριέ μου!

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ, ἀφίπων τὴν χεῖρα τῆς Δόνα-Σόλας.

* ὦ, τότε, τὸν αἰχμάλωτον!

Ὁ δούξ ταπεινώνει τὴν κεφαλὴν καὶ φαίνεται εἰς φοβερὰν δισταγμοῦ πάλην. ἔπειτα στρέφει πρὸς τὰς εἰκόνας ἐνό-
νων πρὸς αὐτὰς τὰς χεῖρας.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Συγγνώμην, φείσθητέ μου,

Πατέρες μου! —

Προχωρεῖ ἐν βήμα πρὸς τὸν κρυφῶνα, ἡ δὲ Δόνα-Σόλα τὸν παρακολουθεῖ ἐναγωνίως διὰ τῶν βλεμμάτων. Ὁ δούξ στρεφόμενος πρὸς τὰς εἰκόνας.

* ὦ, στρέψατε τὸ βλέμμα σας πληγόνει!

Προχωρεῖ κλονούμενος πρὸς τὴν εἰκόνα του, ἔπειτα στρέφεται πρὸς τὸν βασιλεῖα.

Τὸ θέλεις;

Ὁ Δὸν-Κάρολος κατανεύει ἐπιτακτικῶς, ὁ δὲ δούξ ὑψώνει τρέμων τὴν χεῖρα πρὸς τὸ ἐλατήριο.

ΔΟΝΑ-ΣΟΛΑ

Οἴμοι!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ, γογγυσιῶν πρὸ τοῦ βασιλέως.

Φεῦ, ἀρκεῖ ἡ κεφαλὴ μου μόνη!

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ

Τὴν κόρην!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ, ἐγειρόμενος.

Λάβε τὴν ἔμὲ νὰ φθειρῆς ἀπελπίσου.

ΔΟΝ-ΚΑΡΟΛΟΣ, ἀρπάζων τὴν τρέμουσαν χεῖρα τῆς Δόνα-Σόλας.

Σ' ἀφίνω, δούξ.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Βλεπόμεθα. —

Παρακολουθεῖ διὰ τοῦ βλέμματος τὸν βασιλεῖα, ἀπομακρυνόμενος βραδέως μετὰ τῆς Δόνα-Σόλας. ἔπειτα θέτει τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἐγγχειριδίου του.

Ὁ Κύριος μαζῆ σου!

* Ἔρχεται πρὸς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ θεάτρου, ἀσθμαίνων, ἀκίνητος, χωρὶς νὰ βλέπῃ, χωρὶς ν' ἀκούῃ, μὲ ἀπλανεὺς τὸ ὄμμα καὶ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους ἐπὶ τοῦ στήθους, ὅπερ τοὺς ἀνασηκῶναι σπασμωδικῶς. Ὁ βασιλεὺς ἐξέρχεται μετὰ τῆς Δόνα-Σόλας καὶ πᾶσα ἡ τῶν εὐπατριῶν συνοδία σοβαρῶς καὶ ἀνὰ δῶα, συνδιαλεγόμενοι βαιῶ τῆ φωνῆ μεταξὺ τῶν.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ, κατὰ μέρος.

Μονάρχα, φεύγεις, καὶ χαρὰ ἐνῶ σὲ περιπνέει,

Ἡ γηραιὰ χρηστότης μου βαγίζεται καὶ κλαίει!

ὑψώνει τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ βλέπων ὅτι εἶναι μόνος, λαμβάνει δῶα ξίφη ἀπὸ τινος πανοπλίας, μετρεῖ τὸ μέγεθός των καὶ τὰ θέτει ἐπὶ τραπέζης. Ἐπειτα ὄθει τὸ μυστικὸν ἐλατήριο καὶ ἡ θύρα ἀνοίγει.

ΣΚΗΝΗ Ζ'

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ, ΕΡΝΑΝΗΣ.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Ἐλθέ.

Ὁ Ἐρνάνης φαίνεται εἰς τὴν θύραν τῆς κρύπτης, ὁ δὲ Δὸν-Σίλδας τῷ δεικνύει τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης ξίφη.

— Προτίμησε. — Κάνεις δὲν σὲ διώκει πλέον,

Καὶ τώρα λόγον εἰς ἐμὲ θὰ δώσης τελευταῖον.

Ἐλθέ! — καὶ γρήγορα. — Πλὴν πῶς; ταράσσετ' ἡ ψυχὴ σου!

ΕΡΝΑΝΗΣ

* Ἄ, γέρον . . . εἶν' ἀδύνατον νὰ μετρηθῶ μαζῆ σου.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Καὶ πῶς; φοβεῖσαι; εὐγενὴς δὲν εἶσαι; Δυστυχία!

Καλὸς, κακὸς, ὅταν λαλῆς ἀνδρῖα καὶ ἀνδρῖα.

Πᾶς ὑβριστὴς μου εὐγενὴς, καὶ Σίλδας ὁ Ἐρνάνης!

ΕΡΝΑΝΗΣ

Πλὴν, γέρον . . .

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Δός με θάνατον ἢ σπεῦσε ν' ἀποθάνης!

ΕΡΝΑΝΗΣ

Νὰ σπεύσω, ναί. — Εἰς τὴν ζωὴν ἀφοῦ μ' ἐξαποστέλλεις,

εἶν' ἐδικὴ σου λάβε τὴν ὅπως ἐγερνέεις.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Θέλεις;

Πρὸς τὰς εἰκόνας.

Ἰδέτε, θέλει, κύριοι! — Καλά τὴν προσευχὴν σου.

ΕΡΝΑΝΗΣ

* ὦ, εἶν' ἐσχάτη, κύριε, καὶ στρέφ' εἰς τὴν ψυχὴν σου!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Τὸν ἄλλον ζήτει Κύριον!

ΕΡΝΑΝΗΣ

* Ἄ, ὅχι, ὅχι! — Γέρον,

Τιμῶρες, ξίφος, πέλεκυς ἢ ὅ, τι θέλεις φέρων.

Πλὴν ἔλεος ἄς πληρωθῆ ἑνὸς νεκροῦ ἢ γνώμην

Δούξ! πρὶν ἐκπνεύσω, ἄφες με νὰ τὴν ἰδῶ ἀκόμη!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Νὰ τὴν ἰδῆ!

ΕΡΝΑΝΗΣ

Τοῦλάχιστον στιγμὴν ν' ἀκούσω μίαν,

Μίαν καὶ μόνην, τῆς φωνῆς ἐκείνης τὴν μαγείαν!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Νὰ τὴν ἀκούσῃ!

ΕΡΝΑΝΗΣ

Ἐννοῶ τὸ βάρος τῆς θυσίας!

Ἄλλ' ἡ νεότης μου στιγμὰς ἀνθολογεῖ βραχείας.

Συγγνώμην! ἂν δὲν συγχωρῆς νὰ τὴν ἰδῶ ἐκπνέων,

Νὰ τὴν ἀκούσω ἄφες με, καὶ ἀποθνήσκω πλέον.

Νὰ τὴν ἀκούσω μόνον, δούξ· σεβάσου τὴν εὐχὴν μου!

Ἄλλὰ, μὲ ποῖαν ἐδίδα γαλήνην τὴν ζωὴν μου,

Ἄν ἡ ψυχὴ μου ἔστεργε, ποῖν φύγ' εἰς τὸν Θεόν της,

Μὲ τὴν ψυχὴν της ν' ἀσπασθῆ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν της!

— Δὲν θὰ τὴν εἶπω τίποτε, θὰ ἦσ' ἐδῶ, πλησίον,
Καὶ μὲ ἀπάγεις ἔπειτα.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ, *δεικνύων τὸν ἔτι ἀνοιχτὸν κρυψῶνα.*

Χορεία τῶν ἁγίων!

Νὰ ἦναι τόσον ὁ κρυψῶν βαθὺς καὶ σιγαλέος,
*Ὡστε νὰ μὴ ἀκούσῃ τί;

ΕΡΝΑΝΗΣ

Δὲν ἤκουσα βεβαίως.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Τὴν Δόνα-Σόλαν ἀντὶ σοῦ παραλαβὼν κατέβη.

ΕΡΝΑΝΗΣ

Καὶ τίς λοιπὸν;

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

*Ὁ βασιλεὺς.

ΕΡΝΑΝΗΣ

Παράφρον, τὴν λατρεύει!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Τί λέγεις!

ΕΡΝΑΝΗΣ

Μᾶς τὴν ἤρπασε καὶ λάτρις τῆς καλεῖται!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

*Ὡ συμφορά! Τοὺς ἵππους σας, τοὺς ἵππους σας, ὀπλίται,
Κ' ἐμπρός, ἐπὶ τὸν ἄρπαγα μαζὴ μου!

ΕΡΝΑΝΗΣ

Στάσου πρῶτον.

*Ἡ ἀσφαλὴς ἐκδίκησις δὲν ἀγαπᾷ τὸν κρότον.

Εἶμ' ἐδικός σου' δύνασαι νὰ μὲ φονεύσῃς. Κλίνειις

*Ἐγὼ νὰ γίνω τιμωρὸς τῆς ἀρετῆς ἐκείνης;

*Ὡ, μὴ μ' ἀρνεῖσαι' τῆς ποινῆς ἐν μέρος χάρισέ με,

Καὶ πίπτω εἰς τοὺς πόδας σου, ἂν ἀπαιτῆς, ἰδέ με!

*Ἄς τὸν ζητήσωμεν μαζῆ. Ἐλθέ, μὴν ὑποπτέυης

*Ἐγὼ βραχίον, σ' ἐκδικῶ. — Κατόπιν, μὲ φονεύεις.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Καὶ τότε, θύμα ἔρχεσαι νὰ πέσης τῆς χειρὸς μου;

ΕΡΝΑΝΗΣ

Ναί, δούξ.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Καὶ τίς ὁ ὄρκος σου;

ΕΡΝΑΝΗΣ

*Ἡ μνήμη τοῦ πατρός μου!

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Πλὴν μόνος θὰ ἐνθυμηθῆς τὸν ὄρκον νὰ τηρήσῃς;

ΕΡΝΑΝΗΣ, *δίδων αὐτῷ τὸ εἰς τὸ πλευρὸν του κρεμάμενον κέρας.*

Σὲ δίδω τοῦτο. *Ἀκουσε' εὐθὺς ὅπου θελήσῃς,

*Ὅποιον ὦραν ἢ στιγμὴν, εἰς ἐν ἀκαριαῖον,

*Ἄν σοῦ διέλθῃ κατὰ νοῦν νὰ μὴν ὑπάρχω πλέον,

*Ἐλθέ, τὸ κέρας σάλπισε καὶ μὴ φροντίσης μήτε.

Δὲν θέλω ζῆ.

ΔΟΝ-ΣΙΑΒΑΣ

Τὴν χειρὰ σου.

Σφίγγουν τὰς χεῖρας. — *Ἐπειτα πρὸς τὰς εἰκόνας.

Σεῖς μάρτυρες γενῆτε!

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

*Ὁ Ἅγιος Νικόλαος ἐξόχως τιμᾶται καὶ λατρεύεται ἐν Ἑλλάδι, οὐ μόνον διὰ τὴν θεάρεστον πολιτείαν αὐτοῦ καὶ τὴν νίκην, ἣν ἐκτίσαστο ἐν τῇ πρώτῃ οἰκουμένηκῃ Συνόδῳ, ἐν ἣ διὰ τοῦ γρόνου του ἀνέτρεψε τὰ αἵρετικὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Ἀρείου, ἀλλὰ πρὸ πάντων διὰ τὴν προστασίαν, ἣν πιστεύεται ὅτι παρέχει τοῖς ναυτιλλομένοις καὶ ἐν γένει τοῖς κλυδωνιζομένοις κατὰ θάλασσαν. Τούτου ἕνεκα ὑπὸ τῶν ναυτικῶν μάλιστα τάσσεται ἐν ἴση μοίρᾳ τοῖς μεγάλοις ἁγίοις τῆς ξηρᾶς, τῷ ἁγίῳ Γεωργίῳ καὶ τῷ ἁγίῳ Δημητρίῳ. Ἐν δημοτικῷ τινὶ ἄσματι τοῦ Γαλαξιδίου προσαγορεύεται *ναύτης*.

*Ἅγιε Δημήτρη στεριανέ, κ' ἅγιε Νικόλα ναύτη.
Ἐν Πάρῳ δ' ἐπονομάζεται *θαλασσίτης*, διότι ἡ ἐκκλησία αὐτοῦ κεῖται ἐν τῇ παραλίᾳ. Πλείστα ἑλληνικὰ πλοῖα φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου, ἐν πᾶσι δὲ σχεδὸν εἶναι ἀνηρημένη ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἐν τῷ θαλαμίσκῳ τοῦ πλοιοῦρχου. Ἐπικαλοῦνται δὲ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ οἱ ἐν κινδύνοις, ὡς μαρτυροῦσι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αἱ ἐπόμεναι παροιμῖαι, τὴν αὐτὴν ἐνέχουσαι ἔννοιαν καὶ ἡ ἀρχαία: «Σὺν Ἀθηνᾶ καὶ χεῖρα κίνει». — *Ἅγιε Νικόλα, βόθηθι με! — *Σεῖσε καὶ σὺ τὸ χέρι σου. καὶ Χωρίς ἄρμενα καὶ παριά, ἅγιε Νικόλα, βόθηθι με!* Ἐν Μυκόνῳ ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ λιμένος εἶναι ὠκεοδομημένον παρεκκλήσιον πρὸς τιμὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὅπως καταπαύῃ τὰς τρικυμίας. Ἐπὶ δὲ τοῦ Λευκάδα, ἐγγὺς τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὑπάρχει ναῖσκος τοῦ ἁγίου Νικολάου, κτισθεὶς περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος. Ὡς δ' οἱ πλωτῆρες τὸ πάλαι προσέφερον τῷ ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ τῆς Λευκάδος ὄχθου Φοῖβῳ πλακοῦντας καὶ σπονδὰς, αἰτοῦντες αὐτὸν οὐριον ἄνεμον, οὕτω καὶ σήμερον οἱ ναῦται μακρόθεν ἐπικαλοῦνται τὸν ἅγιον, ἐπιφωνοῦντες, **Αἰ Νικόλα βόθηθι με!* Ἐν δεινῇ τρικυμίᾳ, ὡς ἀφηγείται δημοτικὸν τι ἄσμα, οἱ κινδυνεύοντες ἐπικαλοῦνται τὴν βοήθειαν τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὑπισχνόμενοι αὐτοῖς εἰς ἀνταμοιβὴν διὰ τὴν σωτηρίαν βαρύτιμα ἀναθήματα. Ἐν τινὶ δὲ κρητικῷ ἄσματι, φέρεται εἰς τὸ γύρισμα ἐπίκλησις οὐ μόνον τοῦ ἁγίου Νικολάου ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἁγίων καὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας, διὰ τὸ μέγεθος φαίνεται τοῦ κινδύνου.

*Ἐναν καράδ' ἀρμένιζε,

— Κύριε ἐλέησόν μας Χριστέ, —

ἀνάμεσα πελάγου,

— Ἡ Παναγία κ' ὁ Χριστός,

κ' αἱς Γιώργης κ' ἂ' Ἡλιᾶς,

κ' ἡ γι' ἁγία Πελαγιά,

κ' ἅγιος Νικόλας, κ' ἅγιος

βούθηθε τοῦ κόσμου,

τῶν Χριστιανῶ κ' ἐμᾶς. —

Βαρειὰ φουρτσὺνα τὸ βαρεῖ κτλ.

Εἰς τὰ πλοῖα ὅμως εὐσεβῶν ἢ εὐτυχῶν ἀνθρώπων δὲν προσέρχεται ἀρωγὸς μόνον ἐν κινδύνοις, ἀλλὰ πρὸς πλείονα ἀσφάλειαν κἀθηται παρὰ τὸ πηδάλιον καθ' ὅλον τὸν πλοῦν:

*Σ τὴν πλώρη κἀθετ' ὁ Χριστός, ἔς τὴ μέσ' ἡ Παναγία, καὶ πίσω ἔς τὸ τεμόνι τοῦ κἀθετ' ἅγιος Νικόλας.

Εἶναι δ' ἡ θέσις τοῦ παρὰ τὸ πηδάλιον, διότι κατὰ τινὰ παράδοσιν αὐτὸς εἶναι ὁ τοῦ πηδαλίου εὐρέτης. Ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον οἱ κινδυνεύοντες ἐν θαλάσῃ ἀνεπαρκεῖς κρίνοντες τὰς ξηρὰς εὐχὰς ὑπισχνοῦνται τῷ ἁγίῳ ἀναθήματα, πρὸς κόσμησιν καὶ πλουτισμῶν ἐκκλησιῶν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τιμωμένων. Τοιαῦτά εἰσι συνήθως κηρὸς καὶ λίβανος.

Νὰ φέρω ἀμάξι τὸ κερί, κ' ἀμάξι τὸ λιβάνι,
καὶ ταῖς λαμπάδαῖς ὑψηλαῖς, ἄν τὸ μέσο κατάρτι.

*Ἐνίοτε δὲ τἀναθήματά εἰσιν ὁμοιώματα τῶν διὰ τῆς παρεμβάσεως τοῦ ἁγίου διασωθέντων πλοίων, ὧν πολλὰ δύναται τις νὰ ἴδῃ οὐ μόνον ἐν ναοῖς τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἀλλὰ καὶ τῆς Παναγίας, μάλιστα τῆς ἐν Τήνῳ καὶ ἄλλων ἰσχυρῶν ἁγίων. Εἶναι δ' ἴσως ἡ συνήθεια αὕτη ἀρχαϊκότης, διότι καὶ ἐν τῷ Ἐρεχθίῳ, ἔνθα ὡς γνωστὸν πρὸς τὴν πολιοῦχῳ Ἀθηναῖ ἐλατρεύετο καὶ ὁ Ποσειδῶν, εὐρέθη ἐκτὸς μαρμαρίνου ἀναγλύφου, ἀπεικονίζοντος τριήρη, καὶ χαλκοῦν πλοιοῦριον, πιθανῶς ὡς λυχνία χρησιμεῦον, ὅπερ ὑποτίθεται ὅτι ἦτο παρόμοιον ἀνάθημα. Οἱ πειραταὶ τέλος ἀπέδιδον τῷ ἁγίῳ Νικολάῳ τὴν μερίδα τοῦ λέοντος ἐκ τῆς λείας, εὐγνωμονοῦντες διὰ τὴν βοήθειαν, ἣν παρεῖχεν αὐτοῖς. Ὡς ἀναφέρει ὁ Χουρμούζης, πρὶν ἀποπλεύσῃ τοῦ λιμένος προσεκάλουν ἱερεῖα ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἵνα κάμῃ τὸν ἁγιασμὸν καὶ ἀφ' οὗ ἠσπάζοντο μετὰ πολλῆς εὐλαβείας τὴν εἰκόνα καὶ τὸν σταυρὸν καὶ τὴν δεξιάν τοῦ ἱερέως, προσεκάλουν τὸν ἅγιον Νικόλαον νὰ μετὰσχῃ τοῦ ταξειδίου των. *Ἅγιε Νικόλα ἔς τὴν πλώρη μας καὶ τὸ μερτικό σου θὰ βγῆ μὲ τὸ παραπάνω. Καὶ πραγματικῶς μὲ τὸ παραπάνω ἐξεπλήρουν τὴν ὑπόσχεσιν των, διότι καὶ ἐν τῇ διανομῇ τῶν διαπραγῶν των πρῶτον ἐχώριζαν τοῦ ἁγίου τὸ μερίδιον, ὅπερ μάλιστα σχεδὸν ἐδιπλασιάζετο, διότι ἕκαστος, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐποίηε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, προσέθετε καὶ τεμάχιόν τι ἐκ τῆς ἰδίας μερίδος.

*Ἐνεκα τῆς λατρείας, ἣν ἀπονέμουσι τῷ ἁγίῳ Νικολάῳ οἱ ναυτιλλόμενοι, εἰκάζουσι τινες, ὅτι ἀντικατέστησε παρὰ τοῖς ἐκχριστιανισθεῖσιν ἑλληνιστὸν Ποσειδῶνα, προσλαβὼν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς ιδιότητας τοῦ παλαιοῦ δεσπότη τοῦ θαλάσσαν. Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ὑποθέτουσι τινες ὅτι μίαν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Νικολάου ἐν Ἀθήναις κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως, ἔνθα τὸ πάλαι ὠκεοδόμητο ναὸς τῷ Ποσειδῶνι. Ἄλλ' ἂν διστηρήθησαν ἴχνη τῆς λατρείας τῶν ἀρχαίων ἐναλίω θεῶν, ταῦτα διστηρήσε μάλλον ὁ δαίμονας τοῦ θαλάσσαν, ὅστις κατὰ τοὺς μύθους τῶν Ζακυν-